

מעורבותם של ארגונים חוץ ממשלתיים ביישום מדיניות חינוכית במערכת החינוך הישראלית

ד"ר ירון גאלי, מכללת חמדת הדרום ומכללת תלפיות, yarden_gal2@walla.co.il

רקע: בעשורים האחרונים גדלה מעורבותם של ארגונים חוץ ממשלתיים¹ בחינוך ובתכניות הלימודים בארצות העולם המערבי, והם הפכו לשחקנים בעלי כוח כלכלי, חברתי ופוליטי המעצבים מחדש את החינוך ומשתתפים ביישום מדיניות החינוך. הם מנצלים את התרחבות האידיאולוגיה הניאו ליבראלית, את מגמות הביזור וההפרטה, ואת הקיצוצים בתקציבי הממשלה.

מטרות: מטרת המחקר הינה לבחון את ההשפעה של ארגונים חוץ ממשלתיים על יישום מדיניות החינוך בישראל.

שיטה: שיטת המחקר איכותית דרך ניתוח מסמכי מדיניות ממשלתיים, וביצוע ראיונות עומק עם 5 קבוצות מחקר, 10 מכל קבוצה, כדלקמן: (1) מנהלי אגפים ומפקחים במשרד החינוך; (2) מנהלי הארגונים החוץ-ממשלתיים; (3) מנהלי בתי ספר יסודיים ממלכתיים יהודיים מרקע סוציו-אקונומי נמוך; (4) הורים; (5) תלמידים. ניתוח הנתונים נעשה באמצעות תהליך אינדוקטיבי של עיבוי וקידוד לקטגוריות, ופיתוח הסבר תיאורטי המבוסס על התיאורים של הנחקרים.

ממצאים: (א) המדיניות המוצהרת של משרד החינוך בארבע השנים האחרונות (2013-2017) מתבססת על שותפות בין מערכת החינוך לבין הארגונים החוץ ממשלתיים; (ב) מדיניות חינוכית התומכת במדיניות הציבורית החדשה הבאה לידי ביטוי בחדשנות, ביזמות ובמיצוי מושכל של הפוטנציאל הקיים; (ג) מדיניות השותפות הבין מגזרית מעמידה למבחן מחדש את האחריות המשותפת לחינוך, משמעותה והשלכותיה; (ד) ההפרטה החלקית בביצוע התכניות החינוכיות והלימודיות "נותנת קול" לאוכלוסיות מוחלשות והמשאבים מסייעים לבתי הספר לממש את מטרותיו ולקדם הישגים לימודיים וחברתיים; (ה) לבסוף, בגלל השינויים במדיניות החינוכית, למנהלי בתי הספר יש תפקיד חדש: הם משמשים כשומרי הסף ותפקידם למנוע גישה בלתי רצויה או שחיתות מצד ארגונים חוץ ממשלתיים.

תרומות ומחקרי המשך: הדיון באשר לשינויים בעיצוב ויישום מדיניות חינוכית בעידן של הפרטה חובה בתוכו השלכות תיאורטיות ומעשיות על מערכת החינוך, ועל תפקידם של מנהלי בתי הספר. תרומת המחקר הינה הרחבת ההבנה באשר לאופייה, לרכיביה ולמשמעויותיה של המעורבות מתוך נקודות מבטם של בעלי העניין, והשונות ביניהם. כיווני מחקר המשכיים הינם אבחון יישום מדיניות השותפות הבין-מגזרית בבתי ספר יסודיים ממלכתיים דתיים, חטיבות ביניים ותיכונים יהודים וערבים. כמו כן, בחינת השקפתם של מורים משני צדי המתרס.

---

¹ארגונים לא-ממשלתיים (non-governmental organizations - NGO): מגזר השלישי או החברה האזרחית הפועלים באופן עצמאי ללא כוונות רווח, ואשר לא חלים עליהם כללי המנהל הציבורי.